

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Bygningsmæssige forhold mv.	4
2.1.	Bygning og gangarealer	4
2.2.	Cellerne.....	5
2.2.1.	Enkeltmandscellerne	5
2.2.2.	Tomandsceller.....	7
2.3.	Øvrige rum mv.....	7
2.3.1.	Toilet- og bedefaciliteter	7
2.3.2.	Konferencerum/undervisningslokale.....	9
2.3.3.	Værksteder	10
2.3.4.	Gårdtursarealer	11
2.3.5.	Besøgsrum	12
2.3.6.	Køkkenfaciliteter	15
2.3.7.	Vaskefaciliteter	15
2.3.8.	Bibliotek	15
2.3.9.	Personalerum mv.....	16
2.3.10.	Øvrige rum.....	16
3.	Arbejde, fritid og undervisning.....	17
3.1.	Arbejde	17
3.2.	Fritid.....	18
3.3.	Fællesskab	20
3.4.	Undervisning.....	23
4.	Lægebetjening.....	24
5.	Belægning mv.....	26

6.	Andre forhold	27
6.1.	Forplejning.....	27
6.2.	Købmand og mad udefra	29
6.3.	Fjernsyn mv.	29
6.4.	Køleskabe	30
6.5.	Besøg og telefonsamtaler.....	30
6.6.	Talsmandsordning.....	32
6.7.	Avishold mv.....	34
6.8.	Samarbejde med sociale myndigheder	35
6.9.	Vold mv.	36
6.10.	Selv mord og selvmordsforsøg.....	36
6.11.	Præst.....	37
6.12.	Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner.....	37
6.13.	Information af de indsatte	37
6.14.	Udgang.....	39
6.15.	Vaskeordning	39
6.16.	Egne genstande mv.....	40
7.	Samtaler med indsatte	43
8.	Gennemgang af rapporter	43
8.1.	Lidt om sagerne og retsgrundlaget	44
8.2.	Forhørsceanbringelse	46
8.3.	Sagsbehandlingstiden	49
8.4.	Sagsbehandlingsregler	50
8.5.	Partshøring mv.	51
8.6.	Forhørsvidner	51
8.7.	Vejledning om rettigheder	52
8.8.	Notatpligt.....	53
	8.8.1. Protokollen	54
	8.8.2. Indholdet af notatet	57
8.9.	Begrundelse	60
8.10.	Oplysning til den indsatte om politianmeldelse	63
8.11.	Konfiskation.....	63
8.12.	Kompetence.....	64
9.	Opfølgning.....	65
10.	Underretning	66

1. Indledning

Som led i ombudsmandens almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 7. april 2003 inspektion af Arresthuset i Silkeborg. Til stede under inspektionen var blandt andre politimesteren i Silkeborg og arrestforvareren. I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8 nedenfor.

Ombudsmanden har to gange tidligere foretaget inspektion af Arresthuset i Silkeborg. Rapport om den seneste inspektion der fandt sted i 1990, er optaget i Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, s. 114ff, og er fulgt op i beretningen for 1991, s. 284.

Inspektionen den 7. april 2003 bestod i samtaler med arresthusets ledelse, jf. ovenfor, en rundgang i arresthuset og samtaler med en enkelt indsat som talte som repræsentant for de indsatte. Jeg sendte ham et brev den 9. april 2003 med svar på hans (tre) klagepunkter. To af forholdene er omtalt i rapporten de relevante steder.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Silkeborg, Politimesteren i Silkeborg og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med de eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget sådanne bemærkninger.

2. Bygningmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset i Silkeborg er opført i 1921 i centrum af byen og ligger i direkte tilknytning til politigården.

Arresthusets bygninger ligger i en hestesko der i begge ender hænger sammen med politigården. Arealet i midten af hesteskoen er en del af arresthuset og bruges bl.a. som gårdtursanlæg. Arresthuset er i tre etager (inklusive kælder).

I 1992 blev den tidligere arrestforvarerbolig inddraget til personalefaciliteter, og i 1994-95 blev den ene af gårdene ombygget til kondirum. Der blev samtidig – foranlediget af den seneste af de tidligere ombudsmandsinspektioner – indrettet et ekstra badeværelse.

Der er plads til 20 indsatte fordelt på 16 enkeltmandsceller og to tomandsceller i arresthuset. Der er placeret otte enkeltmandsceller og en tomandscelle i både stueetagen og på 1. sal. Der er åbent mellem de to etager, men af sikkerhedsmæssige grunde er der spændt et net ud mellem dem.

I både stueetagen og på 1. sal er der foruden celler til de indsatte et vagtrum med seng til personalet, et baderum, et toilet og et bogskab. I arresthusets stueetage er der herudover administration, gårdtursareal, kondirum/undervisningslokale, besøgsrum, depotrum og rengøringsrum. På 1. sal er der tillige vaskerum og lokaler til personalet. I kælderen er der et stort badeværelse og et værkstedslokale.

Alle personalefaciliteterne ligger uden for det sikrede område, men i samme bygning – også vagtlokalerne. Kælderen ligger også uden for det sikrede område.

Der er linoleumsgulve i hele den sikrede afdeling.

Gangarealerne fremstod på tidspunktet for inspektionen noget rodede. I stueetagen var der stablet en masse papkasser langs den ene langvæg, der var åbne skabe på gangen, og der stod et udslået tørrestativ i den ene ende. På 1. sal stod der også et udslået tørrestativ i den ene ende og koste samt en rengøringsvogn. Der er mange forskellige, men hovedsageligt mørke, farver på væggene. Der er lysstofrør i loftet og en del rør langs væggene. Væggene er udsmykket med nogle ældre og delvist ødelagte plakater.

Gangarealerne fremstod som nævnt rodede og savner overordnet visuel sammenhæng. De mange forskellige og mørke farver, belysningen, udsmykningen og rodet giver tilsammen et dårligt helhedsindtryk af gangarealerne. Det er min umiddelbare opfattelse at gangarealerne vil få et mere imødekommende præg hvis de bliver malet i lyse (og ikke så mange forskellige) farver (og hvis udsmykningen bliver udskiftet). Jeg går ud fra at arresthuset vil tage mine bemærkninger i betragtning ved kommende istandsættelses- og vedligeholdelsesarbejder.

2.2. Cellerne

2.2.1. Enkeltmandscellerne

Der er, som tidligere nævnt, 16 enkeltmandsceller i arresthuset. I forbindelse med inspektionen besigtigede jeg efter eget valg fire enkeltmandsceller – en på første etage og tre i stueetagen (nr. 1, 2, 4 og 15).

Enkeltmandscellerne er ca. 9 m² med højt til loftet. Der er et stort højtplaceret termovindue med gardiner. Vinduet kan ikke åbnes i

sin helhed, men ca. 1/3 af det kan lukkes op, og bag dette er der en metalplade med huller der giver en god mulighed for udluftning. Der er ny gulvbelægning (linoleum) i cellerne.

Cellerne er møbleret med kriminalforsorgens standardmøblement (seng, klædeskab, skab, tv-bord, vægophængt bord og stol). Alle cellerne har desuden køleskab. Alle senge var udstyret med Direktoratet for Kriminalforsorgens nye madras som arresthuset havde indkøbt i slutningen af år 2002. I alle cellerne er der loftslamper som generelt var beskidte. Der er håndvask med varmt og koldt vand (blandingsbatteri) og to stikkontakter.

De indsatte har ikke mulighed for at medbringe eget tv i arresthuset, men kan i stedet leje et. Arresthuset sørger for at der er radio og el-koger på alle cellerne. Det er endvidere tilladt at have brødrister og kaffemaskine på cellerne.

De enkelte celler var af meget varierende standard på tidspunktet for inspektionen. Arresthuset oplyste at 6-7 af de 18 celler var blevet malet inden for den seneste tid af en af de indsatte. Jeg besøgte celle nr. 2 der senest var blevet malet. Cellen er malet i lyse farver og havde (som kontrast) et blommefarvet gardin, og den fremstod pæn. Celle nr. 4, der endnu ikke er blevet malet, har stadig en mørk lilla farve der får cellen til at fremstå dystert og væsentlig mindre.

Inventaret var generelt i en rimelig stand på de besøgte celler.

Under inspektionen blev det oplyst at der næsten altid er fuld belægning, og at det derfor er svært at frigøre celler til istandsættelse og at sikre den overordnede vedligeholdelse, men der var dog som nævnt blevet malet celler i den senere tid.

Jeg har noteret mig at ca. 1/3 af cellerne var blevet malet inden for den seneste tid forud for inspektionen, og at der således foregår en løbende vedligeholdelse af cellerne. Jeg går ud fra at arresthuset sørger for at male cellerne så hurtigt som det lader sig gøre, når det er tiltrængt.

Enkeltmandscellerne, som har en rimelig størrelse, giver mig ikke anledning til (yderligere) bemærkninger.

2.2.2. Tomandsceller

Der er som nævnt to tomandsceller i arresthuset. Cellerne er ca. 13 m² og er udstyret med samme standardmøblement til hver indsat som enkeltmandscellerne.

Ingen af tomandscellerne er istandsat inden for den senere tid da de – på grund af belægningsgraden – yderst sjældent står tomme. Ud af de celler jeg så, var tomandscelle nr. 9 af dårligst standard. Cellen fremstod mindre velholdt og mere slidt end de andre celler. Det gjaldt også møblementet. Lampen var ligeledes beskidt i denne celle.

Tomandscellernes vedligeholdelsesmæssige standard var ikke på niveau med enkeltmandscellernes. Jeg har noteret mig det oplyste om baggrunden herfor, men går ud fra at arresthuset løbende er opmærksom på behovet for istandsættelse og søger at male cellerne så hurtigt som det lader sig gøre, når det er tiltrængt.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Toilet- og badefaciliteter

Der er et toilet på hver af de tre etager. I kælderen er toilettet placeret i forbindelse med det nedenfor omtalte badeværelse.

Toiletterne på første etage og i stueetagen er ens. Der er grå fliser på væggene, og de fremtræder overordnet rene og i en god vedligeholdelsesmæssig stand. Der er opsat en sæbepulverdispenser og papirhåndklæder.

Jeg er bekendt med at direktoratet i brev af 26. marts 2003 har udsendt en henstilling til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med henholdsvis flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller.

Der er yderligere et toilet i forbindelse med arresthusets besøgsrum. Det nævnes i forbindelse med omtalen af besøgsrummet, jf. pkt. 2.3.5.

På begge toiletter var der placeret renevæske, og på væggen ved siden af håndvasken var der opsat en vejledning i brugen af renevæsken.

Toiletforholdene fremstod som nævnt i en god vedligeholdelsesmæssig stand og rene og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Der er to baderum til de indsatte. De er placeret henholdsvis i stueetagen og på første sal. Der er en bruser i hvert baderum. De er placeret bagerst i lokalerne bag en skillevæg og et mønstret badeforhæng i afdæmpede farver. Ved bruseren hænger der dispensere med flydende sæbe og shampoo. Lige inden for døren er der en skammel/bænk til at lægge ens tøj på.

Der er grå fliser på vægge og gulv. Udluftning af baderummet sker gennem et højtstående vindue og en ventilator. På tidspunktet for

inspektionen var ventilatoren (i hvert fald på badeværelset på første sal) meget beskidt.

I kælderen ligger der yderligere et badeværelse som er lavet af en tidligere indsat. Det er uden for det sikrede område, men ligger i sammenhæng med værkstedet (se om dette nedenfor). Badeværelset er stort og velholdt. Det er i grå toner med fliser på væggene. Der hænger et gennemsigtigt badeforhæng mellem bruseren og toiletet.

Selve badefaciliteterne på belægningsafsnittene fremstod rene og i en rimelig vedligeholdelsesmæssig stand, og badeværelset i kælderen i en meget flot stand. Jeg går ud fra at arresthuset vil foranledige at ventilatoren(e) rengøres.

2.3.2. Kondirum/undervisningslokale

Som tidligere nævnt ligger arresthusets bygninger i en hestesko med gårdtursarealerne i midten. En af de tidligere gårde er inddraget til et kombineret kondirum og undervisningslokale. Der er således tale om et forholdsvis stort lokale.

Rummet er velindrettet og lyst. Der er to store ovenlysvinduer. Rummet var rent og ryddeligt.

I den fjerneste ende af lokalet er der placeret en romaskine, en kondicykel og en multimaskine. Sidstnævnte var indsat i rummet i slutningen af 2002 til erstatning for en tidligere maskine, og den var således ny. Der er sat en vejledning op i brugen af motionsredskaberne ved siden af maskinerne. Dette er i overensstemmelse med en henstilling som direktoratet i brev af 26. marts 2003 har udsendt til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at sikre at der

er opsat skriftlig vejledning i brug af redskaber i institutionernes kondirum.

I midten af lokalet er der placeret et kombineret billard- og bordtennisbord. På den ene væg hænger et dartspil, og der står tillige et el-orgel som sognet har doneret til arresthuset, samt en ghetto-blaster som de indsatte kan benytte. Rummet bliver til tider anvendt ved præstens besøg i arresthuset.

I den ende af lokalet der er tættest på døren, står to skabe i forskellige højder der indeholder tre edb-maskiner som bruges i undervisningen af de indsatte. Når maskinerne ikke bruges til undervisning, er de låst inde i skabene.

Der er mulighed for at op til fire indsatte kan benytte rummet samtidig.

Rummet fremtrådte velindrettet, ryddeligt og rent.

2.3.3. Værksteder

Der er et enkelt værkstedslokale, men det ligger uden for det sikrede område – i kælderen under personalekøkkenet. Man skal ud af arresthuset for at komme ned til værkstedet. Arresthuset er derfor meget opmærksom på hvem der benytter lokalet. Om sommeren kan den bageste gård også bruges som arbejdsplads.

Der er plads til at en til to indsatte ad gangen kan benytte kælder-værkstedet. Arbejdet er oftest monteringsarbejde som består i at samle haveredskaber. Lokalet er lyst og bærer tydeligt præg af at være i brug. Der stod på tidspunktet for inspektionen flere store kasser med blandt andet haveredskaber.

Jeg har ingen bemærkninger til dette værksted.

Under inspektionen oplyste arresthuset at arresthuset ønsker at ombygge den ene af de to gårde (jf. omtalen af denne gård under pkt. 2.3.4.) til et værkstedslokale. Arresthuset har undersøgt mulighederne for at realisere denne ombygningsidé og prisen på arbejdet. Arresthuset har indhentet et tilbud på 70.000 kr. der omfatter overdækning af gården og isolering af væggene. Arresthuset oplyste at huset har et overskud på 160.000 kr. og således på nuværende tidspunkt har penge til at foretage ændringen, men at Direktoratet for Kriminalforsorgen har afslået at give tilladelse hertil.

Jeg anmoder direktoratet om at oplyse grunden til at arresthuset har fået afslag på at indrette værkstedslokale i det ene gårdtursareal. Jeg henviser i den forbindelse også til det oplyste under pkt. 3.1. om dels at arresthuset ikke har problemer med at skaffe arbejde, dels at de indsatte som udgangspunkt ikke har arbejdsfællesskab på cellerne.

2.3.4. Gårdtursarealer

Som tidligere nævnt er gårdtursarealerne placeret i midten af arresthusets hesteskoformede bygning. Oprindeligt var der fire gårdtursarealer. Som nævnt er det ene i dag ombygget til kondi- og undervisningslokale, og derudover er et blevet overdraget til politigården. Således er der i dag to arealer til gårdture. Det er muligt at kigge ind til begge arealer fra gangen gennem to små vinduer.

Det er i hovedreglen kun det ene areal der benyttes. Det er 5 gange 7 meter og har en kraftig gitteroverdækning. Der er røde murstensvægge på to af siderne, og de to andre er malede. Endevæggen er malet med graffiti af en tidligere indsat. Farverne er spændende, men motivet i sig selv er dystert. På den anden malede væg er der

malet en stor smilende ”smiley” – et positivt motiv i meget afdæmpede farver. Gulvet er af beton, og der var på tidspunktet for inspektionen lige blevet fejlet. Gulvet fremstod således rent. Der er en rød træbænk i hele gårdtursarealets længde i den højre side fra døren. En mindre del af den fjerneste ende er overdækket så det er muligt at stå i læ for regn. Der kommer kun sol ind i gården i begrænset omfang.

Der har tidligere været mulighed for at spille basketball og andre boldspil, men på grund af store støjgener i de omkringliggende kontorer det ikke tilladt i dag. Jeg henviser til pkt. 3.2.

Det andet gårdtursareal er en smule mindre, men ellers mage til det ovenfor beskrevne. Arealets ene væg støder op til politigårdens venterum hvorfor der var to blændede vinduer på den væg. Der var bygget flere fuglereder i de blændede vinduer. Der er spændt en grøn presenning ud under taggitteret i den ene ende af arealet. Arealet bliver brugt til opbevaring af nogle af arresthusets ting og, som nævnt under pkt. 2.3.3., også som arbejdsplads om sommeren. Arresthuset ønsker, som nævnt samme sted, at inddrage dette gårdtursareal til et værkstedslokale. På den højre væg fra døren er der skrevet et racistisk smædevers.

Efter min opfattelse bør sådanne racistiske smædevers fjernes så vidt muligt omgående. Jeg henstiller at verset bliver overmalet/fjernet og anmoder om at få oplyst når det er sket.

Gårdtursarealerne giver mig ikke i øvrigt anledning til bemærkninger.

2.3.5. Besøgsrum

Arresthuset har et besøgsrum der er istandsat senest i 2002. Det er placeret lige ved modtagelsen og har direkte adgang til et toilet. I

lokalet, der er meget småt, er der en nyere briks med hynde til ryggen og plastikbetrukket madras, et lille sofabord, to nye stole og en lille reol. Der er også placeret en kaffemaskine i lokalet, og der er rullegardin for vinduet. På sofabordet stod der et engangsaskebæger i folie og en plante med store gule blomster. Der var legetøj til børnene i lokalet. Dette var medbragt af ansatte. På væggene er der indrammede plakater. Der er fliser på gulvet. I den ene side af lokalet er der fliser på væggene magen til fliserne på det tilstødende toilet. Væggen mellem toilettet og besøgslokalet er en skillevæg uden tapet, mens resten af lokalet er tapetseret og malet grønt. Lokalet og møblementet var i en god vedligeholdelsesmæssig stand, men savner sammenhæng i farvevalg mv.

På tidspunktet for inspektionen trængte besøgslokalet til at blive rengjort. Særligt var der meget spindelvæv i den øverste halvdel af lokalet.

Besøgslokalet bør naturligvis være rengjort ved næste besøgs påbegyndelse.

Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden er opmærksom på at besøgslokalet rengøres tilstrækkeligt.

Besøgslokalet er som nævnt meget småt og savner bl.a. på grund af de forskellige typer vægge sammenhæng i farvevalg mv. Den farve der er valgt på de malede vægge, er institutionspræget. Besøgslokalet kunne således efter min opfattelse godt trænge til en opfriskning så det får en mere venlig fremtræden. Jeg henviser til bestemmelsen i besøgsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, hvorefter besøgslokaler så vidt muligt skal være indrettet på en sådan måde "at der skabes en naturlig og venlig besøgsatmosfære". Jeg går ud fra at arresthuset vil tage mine bemærkninger i betragtning ved kommende istandsættelser af rummet.

Bortset herfra giver besøgsrummet mig ikke anledning til bemærkninger.

I den førømtalte reol var der diskret anbragte kondomer.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg har direktoratet oplyst at direktoratet i brev af 26. marts 2003 har indskærpet over for samtlige kriminalforsorgens institutioner at der i institutionernes besøgslokaler bør være umiddelbar adgang til kondomer.

I tilknytning til besøgsrummet er der som nævnt et toilet med håndvask. Der stod en sæbedispenser på håndvasken, og der hang et stofhåndklæde ved siden af.

Som tidligere nævnt har direktoratet i brev af 26. marts 2003 henstillet til samtlige kriminalforsorgens institutioner at udskifte hånd-sæbe og håndklæder med henholdsvis flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller. Denne henstilling omfatter også toiletter i forbindelse med besøgsrum.

Jeg går herefter ud fra at arresthuset har udskiftet – eller vil udskifte – håndklædet med enten engangshåndklæder eller en håndklæderulle.

I ombudsmandens rapport om inspektionen af arresthuset i 1990 blev det tilkendegivet at det ikke forekom tilfredsstillende at besøgslokalet – som der kun var ét af – var det eneste rum til alle former for samtaler mv. (forsorgs- og forsvarssamtaler mv.). Det gjaldt i vidt omfang også lægeundersøgelser. Ombudsmanden udtalte at spørgsmålet om indretning af et yderligere rum til de nævnte funktioner ville blive taget op på et møde mellem direktoratet og ombudsmanden. Jeg henviser til FOB 1990, s. 115, 1. spalte. Et sådant møde fandt sted i april 1991, og i skrivelse af 6. marts 1992 meddelte direktoratet (bl.a.) at der var etableret besøgsrum med ad-

gang til toilet i stueetagen hvilket ombudsmanden tog til efterretning. Jeg henviser til FOB 1991, s. 284.

Under inspektionen blev det oplyst at lægebesøg afvikles i besøgsrummet, jf. pkt. 4.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvor samtaler med politi, forsvarer og forsorgsmedarbejder mfl. foregår.

2.3.6. Køkkenfaciliteter

De indsatte har ikke adgang til køkkenfaciliteter. Som tidligere nævnt har alle indsatte et køle-/fryseskab og en el-koger på cellen. Derudover har de mulighed for selv at medbringe en kaffemaskine og en brødrister.

Maden der leveres fra Statsfængslet ved Sdr. Omme, opbevares og opvarmes i et stort institutionskøkken i personaleafdelingen uden for den sikrede afdeling.

2.3.7. Vaskefaciliteter

På første sal er et lille rum hvor der er placeret en vaskemaskine og en tørretumbler – som gangmanden benytter til vask af arresthusets håndklæder mv. Om vaskeordningen henviser jeg til pkt. 6.15.

2.3.8. Bibliotek

For enden af gangen i stueetagen og på første sal står der et bogskab hvor de indsatte har mulighed for at låne bøger og tegneserier. Silkeborg Bibliotek fører tilsyn med skabene der hver indeholder ca. 200 titler.

Bogskabene er flot dekoreret og matcher de andre skabe og farver der er på gangene.

Bogskabene giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.9. Personalerum mv.

Der er en vagtstue på både stueetagen og første sal. Begge stuer ligger som tidligere nævnt uden for det sikrede område.

Vagtstuen i stueetagen er samtidig personalets opholdsstue og overnatningsrum for den ene af sovevagterne. Der er derfor en sovesofa i dette rum. På første sal er der et værelse til den anden sovevagt hvori der er en seng, et bord, en stol, et lille skab til sengetøj, et sofabord med et fjernsyn på og en håndvask.

Der er desuden kontorer til arrestforvarer og overvagtimester.

Personalerummene giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.10. Øvrige rum

I stueetagen ved siden af besøgsrummet er der et lille rengøringsrum som det blev oplyst at gangmanden benytter. Der er grå fliser på væggene og et stålbord med en håndvask i. Under bordet står der en opvaskemaskine. Lokalet fremtrådte noget rodet.

Endvidere er der et depotrum for enden af gangen i stueetagen. Rummet er beklædt med reoler og bruges til opbevaring.

Bortset fra at rengøringsrummet fremtrådte noget rodet, giver rummene mig ikke anledning til bemærkninger.

Det samlede indtryk af de bygningsmæssige forhold er at arresthuset har luftige og gode rammer, og at vedligeholdelsesstandarden er rimelig overalt i arresthuset, men dog visse steder bærer præg af at arresthuset er fra 1921 med sidste gennemgribende renovering i 1994-95. Konsekvensen heraf har været løbende malerarbejder og reparationer som visse steder, f.eks. på gangarealer, har bevirket at der i dag savnes en overordnet sammenhæng og helhed.

Rengøringsstandarden var præget af at der hovedsageligt bliver gjort rent hvor det kan nås fra gulvet. Øverst på væggene og i loftet var der beskidt. Loftlamper og ventilatorer var som nævnt også beskidte.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at rengøring er tiltrængt på arealer der ikke kan nås fra gulvet, og at der således vil ske (og med jævne mellemrum sker) en rengøring heraf.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset har ikke problemer med at skaffe nok arbejde til de indsatte. På grund af de ringe værkstedsfaciliteter foregår det meste af arbejdet på cellerne, og det består i montagearbejde. Der laves bl.a. hængemærker til tøj. Som reserve – hvis der undtagelsesvist ikke er ret meget arbejde – kan de indsatte tilbydes samling af ledningsholdere. I værkstedet samles der som nævnt haveredskaber. Om sommeren er der desuden havearbejde uden for det sikrede område.

Arresthuset har et godt samarbejde med ”Reva” (Revacenter Silkeborg – et amtligt revalideringscenter) som kontakter arresthuset hvis institutionen ikke selv kan nå sit arbejde.

Arresthuset skaffer selv arbejde til huset og har stort set ikke behov for at benytte sig af regionsværkmesteren.

Der vil kunne gives tilladelse til at to indsatte arbejder sammen på cellen, men det er sjældent det sker at der er indsatte der fremsætter ønske om at arbejde sammen. De indsatte arbejder således normalt alene på cellerne.

Det oplyste om arbejdsmæssige forhold giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.2. Fritid

Arresthuset råder, som nævnt under pkt. 2.3.2., over et konditorium med diverse maskiner. De indsatte har mulighed for at benytte dette rum tre gange to timer om ugen, og dette loft sikrer at alle indsatte kan komme til. Ifølge arresthusets husorden (Vejledning for indsatte i Arresthuset i Silkeborg, dateret 28. marts 2003) er fritidslokalet åbent alle dage mellem kl. 18.30 og 21.00, og i weekenden og på helligdage tillige mellem kl. 13.00 og 15.00 og igen mellem kl. 15.00 og 17.00. Der må være op til fire indsatte i rummet. Isolerede indsatte og indsatte med disciplinærstraf (jeg går ud fra at der sigtes til indsatte som er anbragt i strafcelle) har ifølge husordenen mulighed for at benytte lokalet uden for de fastsatte tidspunkter. På opslagstavlen uden for rummet er det muligt for de indsatte at skrive sig på når de ønsker at benytte rummet.

Derudover har de indsatte mulighed for under cellefællesskab at spille spil mv., jf. om cellefællesskab pkt. 3.3. Nogle indsatte benytter fritiden til at studere sprog.

Om sommeren holdes der også grillaftener i gården.

Det blev desuden oplyst at huset er meget liberalt mht. adgangen til/benyttelse af gårdtursarealet.

Arresthuset har et ønske om at give de indsatte mulighed for at spille PlayStation, men arresthuset venter på direktoratets udspil desangående. På forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset ikke var bekendt med (det oplyste i) direktoratets skrivelse af 5. marts 2003 til mig, jf. straks nedenfor.

Som nævnt under inspektionen vil direktoratet i forbindelse med udmøntningen af en indstilling (fra februar 2001) fra en projektgruppe der skulle overveje forskellige indgreb der kan modvirke indsmugling, handel og brug af narkotika i fængsler og arresthuse, overveje hvilken praksis arresthusene fremover skal følge på dette punkt og underrette mig om resultatet af disse overvejelser. Blandt de tiltag der foreslås, er nævnt en begrænset udlevering af de indsattes egne effekter, herunder et forbud mod udlevering af elektriske apparater. Direktoratets overvejelser vedrørende udmøntningen af indstillingen er endnu ikke afsluttet, og direktoratet har i det nævnte brev af 5. marts 2003 orienteret mig om at sagen på grund af kriminalforsorgens økonomiske situation ikke bliver afsluttet i 2003. Direktoratet har endvidere oplyst at dette betyder at det er op til den enkelte institutions leder at fastsætte retningslinjer for om PlayStation 2 kan tillades i institutionen. Direktoratet har desuden anført at det er direktoratets vurdering at der ikke er noget til hinder for at fængsler og arresthuse etablerer en lejeordning hvorefter de indsatte kan leje rene udgaver af PlayStation 2.

Jeg har den 13. marts 2003 noteret mig det oplyste over for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg har endvidere bedt direktoratet om at underrette mig når der til sin tid er taget stilling til hvad der videre skal ske med forslaget om at udstrække og udvide forbuddet vedrørende elektriske apparater.

Jeg går ud fra at arresthuset på denne baggrund vil tage stilling til hvilken ordning der skal være i arresthuset med hensyn til udlevering/udlejning af PlayStations til de indsatte. Jeg be-

der om underretning om resultatet af denne stillingtagen, men foretager mig ellers ikke videre vedrørende dette forhold.

Der har, som nævnt under pkt. 2.3.4., tidligere været mulighed for at spille basketball og andre boldspil under gårdtur, men på grund af store støjgener er det ikke tilladt i dag.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet andre muligheder for fysiske aktiviteter i gården som ikke giver (så store) støjgener, f.eks. spil med bløde bolde. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at oplyse om resultatet heraf. I benægtende fald beder jeg arresthuset om at overveje det og meddele mig resultatet af disse overvejelser.

3.3. Fællesskab

Ifølge husordenen har de indsatte adgang til fællesskab på cellerne på hverdage fra kl. 16.15 til 17.30 og igen fra kl. 18.30 til 21.00. I weekenden og på helligdage er der fællesskab fra kl. 13.00 til 17.30 og igen fra kl. 18.30 til 21.00. Som udgangspunkt foregår cellefællesskabet for låst dør, og der må kun være to sammen på cellerne. Der må ikke være fællesskab på tomandscellerne, så hvis de indsatte fra disse celler ikke ønsker fællesskab i fritiden indbyrdes, må fællesskab foregå på en anden indsats celle. Begrundelsen herfor er at der ikke bør være andre indsatte til stede i denne celle når en af cellens beboere ikke er til stede.

Under benyttelse af kondirummet og under gårdtur har de indsatte fællesskab med andre indsatte. I kondirummet må der som nævnt være fire indsatte sammen, og de indsatte har mulighed for at benytte dette rum tre gange to timer om ugen, mens alle indsatte, bortset fra isolerede indsatte, må være sammen under gårdtur der, som nævnt under pkt. 2.3.4., normalt kun foregår i den ene gård. Gårdtur finder ifølge husordenen sted to gange om dagen,

henholdsvis en halv time om formiddagen og en time om eftermiddagen (på nærmere angivne tidspunkter). Når vejret er godt, kan de indsatte normalt få lov til længere tids gårdtur end de har krav på. Isolerede indsatte og indsatte i strafcelle har gårdtur på andre tidspunkter.

De indsatte der har fællesskab, er som nævnt låst inde. Arresthuset oplyste at mange indsatte foretrækker dette idet det giver mere ro i arresthuset.

Fra min opfølgingsinspektion af Arresthuset i Vordingborg er jeg bekendt med at det er overladt til de enkelte arresthuse om cellefællesskab skal foregå for åben eller låst dør.

Den indsatte som jeg talte med, tilkendegav at nogle indsatte nok godt kunne tænke sig mere fællesskab, herunder i arbejdstiden.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 16. juli 2002 udsendt nye regler mv. (bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 og vejledning nr. 71 af 5. juli 2002) om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Bekendtgørelsen, der trådte i kraft den 1. august 2002, indeholder blandt andet et nyt kapitel om fællesskab i arresthusene. Af direktoratets udsendelsesskrivelse af 16. juli 2002 vedrørende fællesskab i arresthusene fremgår blandt andet følgende:

”Strafudståelsen må ikke medføre yderligere begrænsninger i den dømtes tilværelse, end hvad der er nødvendigt for at fuldbyrde straffen, jf. også straffuldbyrdelseslovens § 4. Endvidere indebærer normaliseringsprincippet bl.a., at forholdene i fængsler og arresthuse skal indrettes, så de så vidt muligt svarer til forholdene udenfor. Dette princip taler for, at de indsatte har adgang til fællesskab i videst muligt omfang.

Hertil kommer, at Folketingets Ombudsmand i forbindelse med sin inspektionsvirksomhed har rejst spørgsmålet herom. Endvidere har Europarådets Torturkomité påpeget vigtigheden af, at alle indsatte, herunder varetægtsarrestanter, har mulighed for at tilbringe en rimelig del af dagen udenfor cellerne beskæftiget med fornuftige aktiviteter af varierende karakter (fællesskabsaktiviteter, uddannelse, sport og meningsfyldt erhvervsfagligt arbejde).

Reglerne er således udfærdiget på baggrund af en afvejning af dels hensynet til at give indsatte adgang til fællesskab i videst muligt omfang, dels hensynet til orden og sikkerhed samt de bygningsmæssige forhold, som i mange arresthuse f.eks. indebærer, at der ikke er egentlige fællesskabsrum. Hertil kommer de særlige sikkerhedsmæssige problemer som følger af, at visse arresthuses størrelse og bygningsmæssige forhold er således, at muligheden for akut tilkald af ekstra personale i forbindelse med f.eks. uro blandt de indsatte, der har fællesskab, er begrænsede.

Udgangspunktet er, at der i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal indrettes fællesskabsrum m.v. i arresthuset, og at de indsatte i givet fald kan få adgang hertil i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Hvis der ikke er adgang til fællesskab i fællesskabsrum m.v., skal der være adgang til styret cellefællesskab. Ved styret cellefællesskab forstås, at det er institutionen, som konkret afgør mellem hvilke indsatte, der kan være cellefællesskab.

De regler om gennemførelsen af de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte, som arresthuset skal fastsætte i medfør af bekendtgørelsens § 2 og §§ 16-17 skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse. Hvis arresthuset efterfølgende fastsætter nye regler, skal disse ligeledes indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse.

Baggrunden for bestemmelsen om, at de lokale retningslinjer skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse, er, at direktoratet ønsker at følge dette område meget nøje. Det er således hensigten, at en sådan godkendelsesprocedure skal medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab.”

Direktoratet har senest den 4. juni 2003 i en anden sag orienteret mig om status i forbindelse med direktoratets gennemgang og sammenholdelse af de retningslinjer for fællesskab som direktoratet har modtaget fra arresthusene. Direktoratet har oplyst at direktoratet er færdig med at bearbejde datamaterialet, og at der nu forestår en stillingtagen til de enkelte arresthuses retningslinjer for fællesskab. Direktoratet vil orientere mig på ny om sagens status i begyndelsen af september 2003.

Jeg beder om underretning om direktoratets stillingtagen til Arresthuset i Silkeborgs retningslinjer for fællesskab og beder om kopi af de endelige retningslinjer.

For så vidt angår mere fællesskab i arbejdstiden henviser jeg dels til min anmodning under pkt. 2.3.3. til direktoratet om en udtalelse vedrørende arresthusets ønske om at ombygge den ene gård til et værksted, dels til det oplyste under pkt. 3.1. om at de indsatte har mulighed for at anmode om arbejdsfællesskab på cellerne to og to sammen.

3.4. Undervisning

Arresthuset er tildelt tre undervisningstimer om ugen. Alle de tildelte undervisningstimer udnyttes. Undervisningen foregår i kondirummet og forestås af en lærer der ud over Arresthuset i Silkeborg underviser i arresthusene i Herning og Vejle. Der undervises fortrinsvis i edb, fremmedsprog og matematik, men der afholdes også enkelte undervisningstimer i dansk. Arresthuset oplyste at de indsatte generelt har dårligere skolekundskaber end tidligere.

Arresthuset oplyste endvidere at udlændinge – som arresthuset har en del af, jf. pkt. 5 – kan modtage undervisning forudsat at arresthuset (læreren) kan tale med dem. Udlændinge der taler engelsk eller tysk, vil således kunne undervises, men ikke udlændinge som kun taler fransk (eller andre sprog). Også isolerede kan undervises.

Timetallet er efter arresthusets opfattelse passende. Der er aldrig kø til undervisning, og mange melder fra efter et stykke tid.

Arresthuset har to pc'er til rådighed (og en ekstra gammel i reserve) som er låst inde i et skab i kondirummet. Læreren, som var til stede under rundgangen, viste et af de programmer som var lagt ind i computeren (en billedordbog). Han oplyste også at de indsatte er meget glade for at benytte edb. Mange indsatte skriver breve til pårørende mv. på pc'en. På forespørgsel oplyste han at han var bekendt med det ordblindkursus som er udarbejdet til pc-brug. Det er dog temmelig dyrt (ca. 9.000 kr.), og arresthuset har det ik-

ke, men behovet er der. Læreren oplyste tillige at han godt kunne bruge flere timer i arresthuset således at der kunne undervises to dage i stedet for en dag om ugen. Det ville give mere kontinuitet, og det ville således være nemmere at holde de indsatte til ilden. Denne erfaring har læreren fra sin undervisning i Arresthuset i Vejle hvor han underviser to dage om ugen.

Jeg er fra en opfølgingsinspektion som jeg foretog af Arresthuset i Næstved den 24. september 2002, bekendt med at direktoratet i januar/februar 2002 iværksatte en evaluering af undervisningen i samtlige arresthuse. De væsentligste punkter i evalueringen var undersøgelse af undervisningstilbud, undervisningslokale(r), undervisningsmaterialer, forholdet mellem arbejde og undervisning, aflønning af indsatte der deltager i undervisning, og indkøb af undervisningsmaterialer.

Jeg beder om at blive underrettet om resultatet af denne evaluering for så vidt angår Arresthuset i Silkeborg.

4. Lægebetjening

Arresthuset har ikke eget lokale til lægebesøg som derfor afvikles i besøgsrummet. Arresthuset mener dog ikke at det giver anledning til (hygiejniske) problemer. Arresthuslægen, som er en alment praktiserende læge, kommer fast én gang om ugen, men han kommer også andre dage hvis der er behov for det. Har en indsat behov for lægebesøg uden for normal arbejdstid, benytter arresthuset lægevagten. Arresthuset er tildelt to lægetimer om ugen.

Om medicinforbruget oplyste arresthuset at det var kommet ned på et rimeligt niveau. Generelt bruger arresthuset ca. 2000 kr. om måneden på medicin, men i måneden forud for inspektionen var forbruget kun på ca. 1200 kr. Medicinen opbevares i et aflåst skab i betjentkontoret.

I arresthusets besvarelse af en spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden iværksatte i 1997 vedrørende forholdene i alle arresthusene, er det anført at lægen kontrollerer medicinbeholdningen, og at restmedicin afleveres til apoteket. Arresthuset har opdateret skemaet til brug for inspektionen, men har ikke gentaget denne oplysning. Jeg går imidlertid ud fra at det fortsat forholder sig som angivet i det gamle skema. Det fremgår ikke hvem der afleverer medicinen.

Jeg beder om oplysning om hvem der afleverer medicinen, og om der modtages kvittering fra apoteket herfor. Det bemærkes at jeg i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg har noteret mig oplysningen fra direktoratet om at det ikke kan forlanges af apotekerne at de udsteder kvitteringer når der afleveres restmedicin.

Lægejournalerne er låst inde i et skab på betjentkontoret. Skabet tilhører lægen.

Direktoratet har tidligere i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle bl.a. udtalt følgende:

” ...

I institutioner, hvor der hverken er læge eller sygeplejerske daglig, er det nødvendigt for lægen at have mulighed for at benytte medhjælp. På grund af personalets skiftende vagter vil alle medlemmer af det uniformerede korps kunne komme i en situation, hvor der er behov for at skaffe hjælp til en syg indsat. Derfor er det nødvendigt, at det vagthavende personale i konkrete situationer efter nærmere generel aftale med lægen har mulighed for at hente journalerne frem.

Direktoratet har i anledning af sagen kontaktet arrestforvareren, som har oplyst, at ... [n]øglen opbevares således, at den alene er tilgængelig for det personale, der fungerer som lægens medhjælp.

Direktoratet har samtidig anmodet arrestforvareren om at foranledige, at den aftale, der foreligger mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen, nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

...”

Jeg har over for direktoratet (i en anden sag) tilkendegivet at jeg forstår det anførte sådan at der efter direktoratets opfattelse bør være skriftlige retningslinjer fra lægen vedrørende journaladgang for de personer som fungerer som lægens medhjælp. Direktoratet er ikke kommet med bemærkninger hertil.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvem der ud over lægen har adgang til lægejournalerne, og om der er udfærdiget skriftlige retningslinjer fra lægen om journaladgangen. I benægtende fald henstiller jeg til arresthuset at foranledige at lægen udfærdiger sådanne retningslinjer, og at underrette mig når det er sket.

Eventuelle stofmisbrugere blandt de indsatte nedtrappes normalt med metadon, men fenemal kan også anvendes. Af svaret i spørgeskemaet fremgår det at en allerede iværksat behandlingsplan fortsættes i arresthuset.

Jeg går ud fra at de indsatte indtager medicin i personalets påsyn.

5. Belægning mv.

Jeg modtog forud for inspektionen en belægningsoversigt over indsatte i arresthuset den 1. april 2003. Der var denne dag 21 indsatte i arresthuset. 14 af de indsatte var varetægtsarrestanter, seks indsatte var afsonere, og den sidste indsatte var anholdt og indsat samme dag. Der var en kvinde og fem udlændinge blandt de indsatte. Arresthuset oplyste at der ugen før inspektionen havde været seks udlændinge der talte hver sit sprog.

Arresthuset oplyste at arresthuset sidste år kun havde 86 udskiftninger, dvs. at mange indsatte havde langtidsophold i arresthuset. Normalt har arresthuset mellem 2-300 udskiftninger om året. Arresthuset havde i 2003 passeret 86 udskiftninger. Arresthuset har mange afsonere siddende i længere tid.

Arresthuset har stærke indsatte indimellem, men der er ingen problemer i den anledning. Arresthuset modtager Bandidos-rockere og andre med tilknytning til Bandidos. Arresthuset oplyste i den forbindelse at der er ved at være for få ”Bandidos-huse”.

Jeg beder om en uddybning af det oplyste, herunder oplysning om problemer i den anledning.

Arresthuset har generelt mange udlændinge, men forventer en nedgang i antallet heraf når det nærliggende asylcenter lukker. Det har været besværligt nogle gange, bl.a. fordi det har været nødvendigt at tilkalde tolk, men udlændingene har ikke givet anledning til problemer i øvrigt.

Arresthuset oplyste at arresthuset en gang imellem har unge indsatte, men at det i reglen er meget kortvarigt, idet de hurtigt overføres til en sikret institution (normalt på Sjælland, eller eventuelt Egely på Fyn). Arresthuset havde for nylig en 17-årig indsat i et par dage. Der er normalt ingen problemer med at have unge indsatte.

Kvindelige indsatte kan normalt afsone i fred for de mandlige indsatte – som til gengæld indimellem kan have svært ved at være i fred for kvinderne. Der etableres indimellem kæreste-forhold i arresthuset mellem de mandlige og kvindelige indsatte.

Det blev oplyst at arresthuset generelt ikke har problemer med overbelægning, men stort set altid har fuld belægning. Arresthuset anvender ikke besøgsrummet til belægning.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset får den daglige kost fra Statsfængslet i Sdr. Omme. Arresthuset synes at denne mad er blevet dårligere – specielt frugten. Alt kommer i frysehus (i termoposer), og arresthuset modtager nogle gange frosne tomater

mv. Portionsstørrelserne er også forskellige, og efter arresthusets opfattelse kan de indsatte ikke blive mætte af det de får. De må derfor have mere tilbehør. Det er også forekommet at en portion udelukkende har bestået af ris. På forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset adskillige gange har reklameret over for Statsfængslet ved Sdr. Omme.

Det er arresthusets opfattelse at køkkenet i Statsfængslet ved Sdr. Omme ikke får den kritik fra de indsatte som det egentlig burde have, efter at der er sat køleskab ind på alle cellerne i Arresthuset i Silkeborg. De indsatte køber en del madvarer (brød og pålæg mv.) selv, jf. pkt. 6.2.

Den indsatte som jeg talte med, klagede over at frugten igennem længere tid alene havde bestået af æbler hvilket arresthuset bekræftede. Arresthuset bemærkede i den forbindelse at frugten fås som tilbehør sammen med maden fra Statsfængslet ved Sdr. Omme, og at arresthuset ikke har indflydelse på hvad der modtages som tilbehør. I mit svar til den indsatte af 9. april 2003 oplyste jeg at jeg havde gjort Statsfængslet ved Sdr. Omme bekendt med hans klage i form af en kopi af mit svar til ham. Jeg henviste i øvrigt de indsatte til gennem arresthuset at klage til Statsfængslet ved Sdr. Omme hvis de er utilfredse med forhold vedrørende levering af mad og tilbehør fra fængslet.

Arresthuset varmer mad til alle hver dag, men da mange indsatte ikke spiser maden, smider arresthuset en del mad ud.

Efter min opfattelse er det ressourcspild at smide flere portioner mad ud hver dag. Jeg henstiller til arresthuset at overveje at indføre en afbestillingsordning, og jeg beder arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

6.2. Købmand og mad udefra

Der er købmandshandel i arresthuset to gange om ugen (mandag og fredag). Det er en lokal SuperBest forretning der betjener arresthuset, og handlen foregår ved bestillingssedler. Arresthuset oplyste at ordningen fungerer godt. De indsatte får tilbudsavisen og kan købe alle tilbudene heri. Der handles for ca. 4-5.000 kr. om ugen.

Vedrørende de indsattes mulighed for at bestille færdigtillavede måltider udefra fremgår det af husordenen at de indsatte har mulighed for en gang om ugen (om fredagen) at købe pizza.

6.3. Fjernsyn mv.

Arresthuset udlejer tv-apparater til de indsatte. Lejen for tv er ifølge husordenen 6 kr. om dagen. Radio findes på cellen og er gratis.

Jeg nævnte at direktoratet havde fastsat et maksimum på 5 kr. om dagen hvilket arresthuset oplyste at arresthuset var opmærksom på. Arresthuset henviste til at de indsatte tillige havde radio. På forespørgsel oplyste arresthuset at de indsatte selvfølgelig kunne fravælge radioen, og i så fald kun skal betale 5 kr. om dagen.

I husordenen er det anført at lejen for tv udgør 6 kr. om dagen, og at radio forefindes på cellen. Sidstnævnte må forstås sådan at radio er gratis (hvad også blev oplyst under inspektionen og er oplyst i arresthusets spørgeskema). Det fremgår ikke at der er tale om et samlet beløb, og at de indsatte således ved at fravælge radioen kan nøjes med at betale 5 kr. om dagen. De indsatte ses således ikke at være blevet gjort bekendt med denne mulighed.

Det er beklageligt at arresthuset har opkrævet et højere beløb i leje for tv-apparater end fastsat af direktoratet. Jeg henstiller til arresthuset at nedsætte lejen, og at orientere mig om hvad

der sker i den anledning. Jeg går ud fra at arresthuset i samme forbindelse vil overveje spørgsmålet om tilbagebetaling til de indsatte af for meget opkrævet leje, og jeg beder ligeledes om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Overskud fra tv-ordningen går til direktoratet. Sidste år havde arresthuset ca. 20.000 kr. i overskud. På tidspunktet for inspektionen skulle arresthuset imidlertid til at udskifte 10 tv-apparater.

6.4. Køleskabe

Der er som nævnt opstillet køleskab på alle cellerne.

6.5. Besøg og telefonsamtaler

De indsatte kan ifølge husordenen modtage besøg en gang ugentligt af en times varighed, men arresthuset oplyste at ordningen administreres liberalt således at de indsatte kan få et ekstra besøg hvis besøgslokalet er ledigt. Der er mulighed for besøg alle ugens dage, og der kan afvikles tre besøg om dagen af en times varighed mellem kl. 12.45 og 16.15 med et kvarters mellemrum mellem besøgene. Besøg finder således i vidt omfang sted i arbejdstiden.

Under pkt. 6 i direktoratets vejledning nr. 77 af 16. maj 2001 om beskæftigelse mv. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner er det anført at besøg i beskæftigelsestiden ikke kan finde sted medmindre ganske særlige omstændigheder gør sig gældende, f.eks. besøg af nærtstående personer bosiddende i udlandet. Endvidere kan institutionen tillade fravær til besøg af nærtstående personer i op til to sammenhængende timer om ugen hvis den besøgendes arbejdstid, børnepasningsmuligheder eller rejsetid gør det uforholdsmæssigt vanskeligt at placere besøget uden for normal beskæftigelses-

tid. Besøg kan ligeledes finde sted i beskæftigelsestiden på grund af kapaciteten i besøgsrummene eller ved andre særlige grunde.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvorvidt dette giver arresthuset anledning til at ændre tidspunkterne for besøg, og om det er muligt at fravige de angivne tidspunkter i tilfælde hvor den besøgende på grund af arbejde mv. ikke har mulighed for at komme på disse tidspunkter. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at der er mulighed for besøg også i weekenden, og at besøgstiderne således ikke kun ligger i arbejdstiden.

Det fremgår af svaret i spørgeskemaet at der er mulighed for at besøg kan strække sig ud over den tid som den indsatte har krav på, jf. også straffuldbyrdelseslovens § 51, stk. 1, hvorefter den indsatte har ret til besøg af ”mindst” en times varighed.

Det oplyste om besøg giver mig ikke anledning til yderligere bemærkninger.

Om telefonering fremgår det af husordenen at private telefonsamtaler ikke kan påregnes, dog har afsonere tilladelse til at benytte telefon 1-2 gange ugentligt og varetægtsarrestanter efter anmodning.

Der er i straffuldbyrdelsesloven – der trådte i kraft den 1. juli 2001 – indført detaljerede regler om de indsattes ret til at føre telefonsamtaler. Reglerne gælder for indsatte der udstår fængselsstraf eller forvaring, og også for denne kategori indsatte i arresthusene. Jeg henviser til straffuldbyrdelseslovens § 57 og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 378 af 17. maj 2001 (telefonbekendtgørelsen). Af lovens § 57, stk. 1, fremgår det at den indsatte har ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det at institutionens leder kan fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret

til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed.

Jeg går ud fra at der ikke ud over det anførte i husordenen er fastsat lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, jf. bemyndigelsen hertil i telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2, men for en ordens skyld beder jeg arresthuset om at oplyse herom. Hvis der er fastsat yderligere regler, beder jeg om at modtage et eksemplar heraf.

For så vidt angår varetægtsarrestanter finder reglerne i § 23 i cirkulære nr. 220 af 19. december 1980 om varetægtsarrestanters adgang til brevveksling og besøg mv. anvendelse. Efter denne bestemmelse kan varetægtsarrestanter i det omfang det er praktisk muligt få tilladelse til at telefonere hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, medmindre politiet af hensyn til efterforskningen modsætter sig det.

Det anførte i husordenen om at varetægtsarrestanter kan få tilladelse til at telefonere efter anmodning, kan læses sådan at varetægtsarrestanter har (en videregående) ret til at telefonere når de anmoder herom. Jeg går dog ud fra at det anførte skal forstås sådan at der i hvert enkelt tilfælde konkret tages stilling til en anmodning fra en varetægtsarrestant om tilladelse til at telefonere.

Jeg går ud fra at arresthuset vil overveje at præcisere det anførte.

6.6. Talsmandsordning

Der var på tidspunktet for inspektionen ingen talsmand i arresthuset. Arresthusets ledelse oplyste at de indsatte opfordres til at vælge talsmænd. Der er ikke fastsat (egentlige) regler om talsmandsvirksomheden.

Der er ikke oplysning om muligheden for at vælge talsmand i husordenen.

Også vedrørende talsmænd er der med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen og til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglerens klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Hvis de indsatte ikke har valgt talsmand, skal institutionen ved opslag eller lignende orientere de indsatte om muligheden herfor, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Jeg har noteret mig det oplyste under inspektionen om at de indsatte opfordres til at vælge talsmand. Jeg beder arresthuset om at oplyse hvordan de indsatte orienteres om deres mulighed for (opfordres til) at vælge talsmand, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fælles talsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuelt fælles talsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5), og om talsmændenes drøftelser skal foregå mellem institutionens ledelse

eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6). Direktoratet forudsatte i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 hvormed bekendtgørelsen blev fremsendt til kriminalforsorgens institutioner, at disse regler blev fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden, jf. sidste sætning i cirkulæreskrivelsen.

Det er på denne baggrund beklageligt at arresthuset ikke har udfærdiget sådanne regler. Jeg henstiller til arresthuset at udfærdige regler om talsmandsvirksomheden og beder om en kopi af reglerne når de er udstedt.

6.7. Avishold mv.

Arresthuset holder JyllandsPosten og den lokale avis (Midtjyllands Avis) der gratis stilles til rådighed for de indsatte. Aviserne cirkulerer blandt de indsatte som ofte selv beder om dem.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen i en konkret sag har udtalt at afsonere skal have stillet gratis avis(er) til rådighed. I en udtalelse af 16. september 2002 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød har direktoratet udtalt at direktoratet finder at varetægtsarrestanter også bør have adgang til gratis avis. I forbindelse med min opfølgingsinspektion af Arresthuset i Vordingborg har direktoratet udtalt at de aviser der skal stilles gratis til rådighed, skal være landsdækkende, nyhedsformidlende aviser.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter og bøger mv. på deres eget sprog.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød har direktoratet blandt andet udtalt følgende vedrørende ovennævnte bestemmelse:

”For så vidt angår udenlandske indsatte fremgår det af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 58, at formålet med bestemmelsen er at understrege, at det for udenlandske indsatte er af væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog. Med formuleringen "så vidt muligt" i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

I 2001 udgjorde andelen af udenlandske indsatte i arresthuset i Hillerød 23,7 %. Til sammenligning udgør andelen af udenlandske indsatte i alle landets arresthuse i gennemsnit 13,9 %. På baggrund heraf, og under hensyn til at arresthuset har indsatte af meget forskellige nationaliteter, er det direktoratets opfattelse, at der skal findes 2-3 aviser på hovedsprogene engelsk, fransk eller tysk i arresthuset. Direktoratet tager til efterretning, at arresthuset i stedet for at abonnere på udenlandske aviser forsøger at etablere en ordning med det lokale bibliotek om levering af aviser på hovedsprogene.”

Idet arresthuset som nævnt under inspektionen oplyste at arresthuset har mange udlændinge, beder jeg arresthuset om at oplyse nærmere om ordningen med hensyn til aviser til udenlandske indsatte, herunder om det ovenfor anførte måtte give arresthuset anledning til ændringer heri.

Straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, omfatter som nævnt også bøger.

Jeg går ud fra at arresthuset via biblioteket så vidt det er muligt, hurtigt kan skaffe bøger til udenlandske indsatte på deres eget sprog.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om og i givet fald ca. hvor mange bøger på fremmedsprog der findes i arresthusets egne bogskabe.

6.8. Samarbejde med sociale myndigheder

Det blev oplyst at en medarbejder fra Kriminalforsorgen i Frihed kommer i arresthuset to gange om ugen i tre timer hver gang. Der er en god kontakt med denne afdeling. Det er KiF der står for udarbejdelsen af handleplaner som arresthuset synes er udmærkede.

Spørgsmålet om arresthusets samarbejde med de sociale myndigheder blev ikke berørt under inspektionen. Jeg går ud fra at også samarbejdet med de enkelte kommuner, når det sker, fungerer tilfredsstillende.

6.9. Vold mv.

Der forekommer kun sjældent episoder af vold mellem de indsatte indbyrdes eller indsattes vold mod personalet. Det er længe siden at der sidst har været en sådan episode. I svaret i spørgeskemaet er det oplyst at der slutningen af 2001 var en episode mellem indsatte og et tilfælde af vold rettet mod arresthusets læge. Hvis der udøves vold, anmeldes det normalt også (hvilket også skete i det nævnte tilfælde vedrørende lægen, men ikke i det andet tilfælde).

6.10. Selvmord og selvmordsforsøg

I spørgeskemaet har arresthuset oplyst at der var et selvmordsforsøg den 7. november 2001. Rapport om dette forsøg er blandt de rapporter som jeg modtog til gennemgang, jf. pkt. 8.

Som det er institutionen bekendt, modtager jeg fra direktoratet underretning om selvmord og selvmordsforsøg i kriminalforsorgens institutioner. Jeg har tidligere modtaget oplysninger om selvmord i Arresthuset i Silkeborg i 1996 og 2000 (og om et dødsfald i 2002), men jeg har ikke modtaget underretning om det omtalte forsøg den 7. november 2001. På arresthusets rapport er det påført at selvmordsforsøget er indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg beder direktoratet om at oplyse hvorfor jeg ikke er underrettet om dette selvmordsforsøg.

6.11. Præst

Arresthuset oplyste at arresthuset har en god præst. Han har et godt tag på de indsatte der benytter ham flittigt. Arresthuset får også jævnligt besøg af en person fra Kirkens Korshær.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvorvidt det er muligt at få besøg af en imam – såfremt der er behov herfor.

6.12. Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner

Arresthuset oplyste at arresthuset kun finder euforiserende stoffer i begrænset omfang i huset. Arresthuset har indtil videre ikke i år foretaget konfiskation af euforiserende stoffer. Arresthuset får uanmeldte besøg af narkohunde.

Arresthuset har i perioder problemer med mobiltelefoner, men det er længe siden at der sidst er fundet en mobiltelefon.

6.13. Information af de indsatte

Arresthuset har en husorden (fra 28. marts 2003). Det blev oplyst at den ikke er oversat til andre sprog. Arresthuset har som tidligere nævnt mange udlændinge.

Den Europæiske Torturkomité har bl.a. under sit besøg i Danmark i 2002 påpeget at alle indsatte ved indsættelsen skal forsynes med skriftlig information om deres rettigheder og pligter på et sprog som de forstår. Direktoratet har udarbejdet to generelle vejledninger, en til afsonere og en til varetægtsarrestanter og anholdte, som findes på flere forskellige sprog (og som også Arresthuset i Silkeborg er i besiddelse af). Det fremgår af regeringens fore-

løbige redegørelse til komitéen (som er sendt til retsudvalget den 27. maj 2003) at det flere gange er tilkendegivet overfor institutionerne at de relevante vejledninger skal udleveres til alle indsatte, og at udenlandske indsatte skal modtage vejledningen på deres eget sprog eller et sprog som er tæt på deres eget.

Af direktoratets rapport af september 1997 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Tønder fremgår det (bilag 3, s. 1 nederst) at direktoratet under inspektionen tilkendegav at skriftlig information til de indsatte skal være tilgængelig på flere sprog.

Jeg har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg over for direktoratet som min umiddelbare opfattelse tilkendegivet at husordenen bør findes på i hvert fald engelsk (også i institutioner der normalt ikke har mange udlændinge). Jeg har henvist til at den information som institutionerne skal have om regler og praksis mv. i institutionen, blandt andet omfatter de indsattes rettigheder og pligter. Jeg har bedt om direktoratets bemærkninger hertil.

Direktoratet har i den anledning i en udtalelse af 6. juni 2003 udtalt at det er direktoratets vurdering at de vejledninger som direktoratet har udarbejdet og oversat til flere sprog, den engelske oversættelse af straffuldbyrdelsesloven og af 17 af de bekendtgørelser der er udstedt i medfør af denne lov samt arresthusenes mundtlige orientering af de indsatte, om nødvendigt under medvirken af tolk, udgør et tilstrækkeligt grundlag for oplysninger til indsatte om deres rettigheder og pligter til at de kan tilpasse sig institutionens liv.

Når jeg har taget stilling til svaret fra direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Sønderborg, vender jeg tilbage til dette spørgsmål for så vidt angår Arresthuset i Silkeborg.

Der blev under inspektionen ikke oplyst nærmere om hvad der i øvrigt måtte findes af informationsmateriale til de indsatte.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad der måtte være af informationsmateriale til de indsatte ud over husordenen.

6.14. Udgang

Arresthuset oplyste at arresthuset følger reglerne for udgang fra henholdsvis åben og lukket anstalt afhængig af om den pågældende er anmeldt til åben eller lukket.

Som jeg nævnte under inspektionen, vil direktoratet udsende materiale til arresthusene om hvilke regler der skal anvendes ved udgang.

6.15. Vaskeordning

De indsatte har ikke adgang til at benytte den vaskemaskine som gangmanden benytter til vask af institutionens håndklæder mv., jf. pkt. 2.3.7., til vask af deres private tøj, men er nødsaget til at sende deres tøj til vaskeriet på Statsfængslet på Kragsskovhede (hvorfra det kan tage nogen tid før de indsatte får tøjet tilbage) eller vaske det selv i håndvaske eller spande.

Den indsatte som jeg talte med som repræsentant for de indsatte, klagede over arresthusets vaskeordning.

Arresthusets ledelse erklærede sig enig i at det er utilfredsstillende for de indsatte at de ikke har en vaskemaskine til deres rådighed. Arresthuset oplyste at der tidligere og senest for ca. et halvt år siden havde været en ordning hvorefter gangmanden vaskede for de indsatte, men denne ordning ophørte fordi der var for mange klager fra de indsatte over at tøj var ødelagt i vask.

Det gjaldt også selv om vasketøjet var lagt i vaskenet med anvisning på hvordan det ønskedes vasket. Tidligere tilsvarende forsøg har også alle givet anledning til problemer.

Arresthusets ledelse nævnte under den afsluttende samtale at det ville blive overvejet at indkøbe yderligere en vaskemaskine til brug for de indsatte. Jeg orienterede den indsatte herom i brevet af 9. april 2003.

Som jeg gav udtryk for under det afsluttende møde med ledelsen, er det efter min opfattelse utilfredsstillende at den eneste mulighed de indsatte har for selv at vaske deres tøj, er i en spand eller en håndvask. Jeg beder arresthuset orientere mig om resultatet af arresthusets overvejelser om at anskaffe yderligere en vaskemaskine.

6.16. Egne genstande mv.

Om egne genstande er det i husordenen anført at de indsatte ikke kan få udleveret radio, tv, video, cd-afspiller, båndspiller/walkman, bånd, plader og cd'er. Det fremgår andetsteds af husordenen at radio findes på cellen, jf. også pkt. 6.3. Under punktet om genstande anføres det videre at listen ikke er udtømmende, men at der som hovedregel ikke kan indføres elektroniske/elektriske genstande i arresthuset. Dog tillades brødrister og i sommerhalvåret tillige en elektrisk ventilator.

Af svaret i spørgeskemaet fremgår det at kaffemaskine tillige tillades, og at der findes en el-koger på cellen.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler

er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstandsbekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsens § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende at apparatet mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer, og plomberes. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001, der er knyttet til genstandsbekendtgørelsen. Vejledningens pkt. 8 omfatter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 3. Direktoratet har heri bl.a. opremset genstande som normalt bør kunne udleveres, som f.eks. ting til personligt brug, mindre ting til brug i fritiden eller i den indsattes opholdsrum og tøj til dagligt brug. Det er tillige anført at radioer, cd-afspillere, båndoptagere uden mikrofon, cd'er, bånd og lignende normalt bør kunne udleveres hvis forholdene i institutionen tillader det. Endelig er det anført at institutionens regler bl.a. bør indeholde retningslinjer om nærmere angivne forhold, som f.eks. møbler, tv-spil, båndoptagere mv.

Direktoratet overvejer som nævnt under pkt. 3.2., på baggrund af en indstilling fra februar 2001 fra en projektgruppe der skulle overveje forskellige indgreb der kan modvirke indsmugling, handel og brug af narkotika i fængsler og arresthuse, en begrænsning med hensyn til udlevering af de indsattes egne genstande, herunder et forbud mod udlevering af egne elektriske artikler i bl.a. arresthusene. Som også nævnt dette sted har direktoratet oplyst at

sagen på grund af kriminalforsorgens økonomiske situation ikke vil blive afsluttet i 2003.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset – ud over de i husordenen angivne begrænsninger for hvad de indsatte må medtage – har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

Jeg beder tillige arresthuset om at oplyse hvorvidt de radioer som arresthuset stiller til rådighed for de indsatte, indeholder cd- og/eller kassetteafspiller således at de kan anvendes til gengivelse af musik efter den indsattes eget valg. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om – i lyset af det anførte i pkt. 8 i vejledningen – på ny at overveje muligheden for at de indsatte kan få udleveret egne cd'er og/eller kassettebånd. Hvis radioerne ikke indeholder cd- og/eller kassetteafspiller, beder jeg – også i lyset af det anførte i vejledningens pkt. 8 om at radioer, cd-afspillere og båndoptagere uden mikrofon normalt bør kunne udleveres – arresthuset om at overveje at udskifte radioerne til sådanne radioer og at underrette mig om resultatet af overvejelserne. Det bemærkes at jeg er bekendt med at direktoratet i konkrete tilfælde har pålagt arresthuse at indkøbe radioer med cd-afspillere med henblik på udlejning til de indsatte.

For så vidt angår adgangen til PlayStation henviser jeg til pkt. 3.2.

Det blev (i forbindelse med orienteringen om købmandsordningen) oplyst at de indsatte må have alle de penge de ønsker, på sig i arresthuset. Arresthuset var ikke opmærksom på bestemmelsen i genstandsbekendtgørelsens § 9 der tillader de indsatte at være i besiddelse af maks. 3.000 kr. Det blev dog samtidig oplyst at de indsatte dog normalt ikke har så mange penge på sig.

Jeg henleder arrestinspektørens opmærksomhed på at institutionens leder skal fastsætte regler om anvendelse af penge, jf. genstandsbekendtgørelsens § 14.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde ikke samtaler med andre indsatte end den indsatte som optrådte som repræsentant for de indsatte (uden at være valgt som talsmand). Under min afsluttende samtale med arresthusets ledelse forelagde jeg den indsattes klager for ledelsen. Den indsatte har, som nævnt under pkt. 1, i brev af 9. april 2003 fået særskilt svar fra mig på de klager som han fremførte, men to af de tre forhold er omtalt de relevante steder i rapporten ovenfor.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om udlån af de seneste 10 sager der er behandlet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, uanset udfaldet af sagen, og de seneste 10 sager der er behandlet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 forud for den 5. marts 2003 (tidspunktet for varslingen af inspektionen). Hvis arresthuset herudover havde behandlet sager om overførsel til andet arresthuset eller udelukkelse fra fællesskab på grundlag af reglerne i henholdsvis bekendtgørelse nr. 572 og bekendtgørelse nr. 574, begge af 5. juli 2002, bad jeg tillige om udlån af disse sager. Da det under inspektionen blev oplyst at arresthuset havde meget få disciplinærsager, præciserede jeg at jeg dog ikke ønskede sager fra før straffuldbyrdslovens ikrafttræden den 1. juli 2001.

Jeg modtog herefter alle arresthusets rapporter fra årene 2001, 2002 og 2003. Jeg har således modtaget rapporter vedrørende andre forhold end disciplinære forhold. Da min anmodning om udlån af sager alene omfattede disciplinærsager, indgår de andre rapporter ikke i min undersøgelse.

Blandt de modtagne rapporter er der syv udskrifter af forhørsprotokollen. To af disse rapporter indgår imidlertid ikke i min undersøgelse da de er fra før straffuldbyrdslovens ikrafttræden den 1. juli 2001.

Blandt materialet er ingen disciplinærsager der er behandlet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 6 (uden afholdelse af forhør). Da jeg har modtaget alle rapporter, lægger jeg til grund at arresthuset ikke har behandlet sådanne sager efter straffuldbrydelseslovens ikrafttræden.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale er jeg ikke gået ind i en nærmere vurdering af baggrunden for de beslutninger der er truffet. Jeg har navnlig haft opmærksomheden henledt på om proceduren i forhold til de dagældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt.

8.1. Lidt om sagerne og retsgrundlaget

Forhør i sagerne er afholdt i perioden 4. juli 2001 til og med 20. september 2002. Sidstnævnte dag var der to forhør.

I to tilfælde er det uklart om den indsatte var afsoner eller varetægtsarrestant. I forhørsnotaterne er det noteret at de indsatte var domfældte, men i de underliggende rapporter er det angivet at de var varetægtsarrestanter. Det drejer sig om begge sagerne fra den 20. september 2002. To af de øvrige indsatte var varetægtsarrestanter og den sidste afsoner.

Fire af sagerne vedrører fund af hash og det sidste tilfælde fund af en hash-pibe mv.

I et tilfælde (det sidstnævnte) blev der givet en advarsel, mens der i alle de andre tilfælde skete politianmeldelse. I advarselssagen blev det fundne destrueret, mens hashen medfulgte anmeldelsen til politiet i de andre tilfælde.

Bortset fra i et tilfælde er forhørsudskrifterne – der alle er udfærdiget ved udfyldelse af fortrykte skemaer – dateret, og der henvises hertil i det følgende. Den 20. september 2002 var der som nævnt to forhør. Det forhørsud-

skrift der ikke er dateret, vedrører en indberetning af 4. juli 2001 som der henvises til i det følgende.

Reglerne om disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdslovens kapitel 11 (§§ 67ff.). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen). Direktoratet for Kriminalforsorgen har i tilknytning hertil udstedt en vejledning nr. 70 af 5. juli 2002 om behandling af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbe-løb (disciplinærvejledningen), der afløste den tidligere vejledning (nr. 91 af 16. maj 2001). De udskrifter af forhørsprotokollen som jeg har modtaget, vedrører forhør der er afholdt både før og efter udstedelsen af den gældende vejledning, hvorfor henvisning til disciplinærstrafvejledningen i denne rap-port vil angå såvel den gældende som den tidligere gældende vejledning. Der er dog kun sket en enkelt ændring i vejledningen (pkt. 11).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disci-plinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for af-sonere i straffuldbyrdsloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsva-rende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

De gældende regler om disciplinærstraf er i alt væsentligt en videreførelse af de regler der gjaldt før straffuldbyrdslovens ikrafttræden.

8.2. Forhørsceleanbringelse

Efter lovens § 71 kan en indsat anbringes i forhørscele hvis der er begrundet mistanke om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre strafcele som disciplinærstraf, og hvis forhørsceleanbringelse er nødvendig af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3, 5. afsnit, er det anført at det vil kunne være tilfældet hvis der er grund til at antage at sagens faktiske omstændigheder ikke kan afklares hvis den indsatte har adgang til fællesskab, f.eks. fordi den indsatte vil kunne påvirke eventuelle vidner eller i øvrigt vil kunne vanskeliggøre undersøgelsens gennemførelse (kollusionsfare).

Anbringelse i forhørscele må efter lovens § 71, stk. 2, ikke udstrækkes i længere tid end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare 5 dage. Den tid som en indsat har været anbragt i forhørscele, skal efter stk. 3 fradrages i udståelsen af strafcele. Anbringelse i forhørscele sker efter samme regler som udståelse af strafcele, jf. stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 2, stk. 5, skal der gøres notat om dato og klokkeslæt for ”anbringelsens” iværksættelse og ophør. Da denne bestemmelse findes i et afsnit der vedrører både anvendelse af forhørscele og strafcele, går jeg ud fra at bestemmelsen ikke kun omfatter anbringelse i strafcele, men tillige anbringelse i forhørscele. Det følger i øvrigt af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, sidste pind, at notatet om disciplinærsagen skal indeholde oplysning om varigheden af en eventuel forudgående forhørsceleanbringelse.

Efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, træffes afgørelse om anbringelse i forhørscele af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil. Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer bestemmelse fra en efter stk. 1 kompetent person, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde. I så-

danne tilfælde skal en efter stk. 1 kompetent person så hurtigt som muligt underrettes om det passerede, jf. § 3, stk. 2. Den indsatte skal endvidere så hurtigt som muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen i forhørs-celle og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 3, stk. 3.

Det fremgår af tre af sagerne at den pågældende indsatte blev anbragt i for-hørs-celle. Det drejer sig om forhør afholdt den 10. februar 2002 og begge sagerne med forhør afholdt den 20. september 2002. I ingen af sagerne skete der som nævnt strafcelleanbringelse, men alene anmeldelse til politiet.

Jeg beder på denne baggrund arresthuset om en udtalelse vedrørende anbringelsen i forhørs-celle set i relation til den første betingelse i straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1 (begrundet mistanke om at den indsatte har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf).

Jeg beder i den forbindelse tillige arresthuset om at oplyse om det er arresthusets praksis at der altid sker politianmeldelse ved fund af hash, uanset mængde.

I sagen hvor forhør blev afholdt den 10. februar 2002, blev den pågældende anbragt i forhørs-celle den 9. februar 2002 kl. 11.15 og blev udtaget efter af-slutningen af forhøret den 10. februar 2002 kl. 14.00. I de to andre tilfælde fandt forhøret sted samme dag som forholdet fandt sted. Klokkeslættet for anbringelsen i forhørs-celle er ikke angivet, men udtagelsen skete kl. 15.00. Der var således i disse to tilfælde kun tale om anbringelse i forhørs-celle i kort tid.

Der er ikke i nogen af sagerne oplysninger om at der er foretaget yderligere undersøgelser efter anbringelserne i forhørs-celle.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvilke undersøgelser der nødvendiggjorde forhørs-cellean-bringelser i sagerne, jf. den anden betingelse i straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1.

I sagen fra den 10. februar 2002 er der, som det fremgår ovenfor, gjort notat om dato og klokkeslæt for anbringelsens iværksættelse, og i alle tre tilfælde er der (i forhørsnotatet) notat om anbringelsens ophør, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 2, stk. 5 (min forståelse heraf). Alle anbringelser ophørte samtidig med forhørets afslutning.

Det er beklageligt at der ikke er gjort notat om klokkeslættet for anbringelsens iværksættelse i sagerne fra den 20. september 2002, jf. disciplinærbekendtgørelsens § 2, stk. 5 (min forståelse heraf).

Det fremgår ikke i nogen af sagerne hvem der traf afgørelserne om forhørs-celleanbringelse. Såfremt afgørelse i medfør af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er truffet af en anden end den der er kompetent hertil, fremgår det heller ikke om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den kompetente person, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår heller ikke om der er forholdt i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 3, stk. 3.

Det fremgår ikke om der er fastsat interne regler for kompetencen til at beslutte at en indsat skal anbringes i forhørs-celle.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvem der i de konkrete sager traf afgørelse om forhørs-celleanbringelse. Såfremt afgørelsen er truffet af en anden end den kompetente person, beder jeg desuden arresthuset om at oplyse om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den kompetente person. Jeg beder endvidere om en udtalelse om overholdelsen af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, i sagerne. Hvis der foreligger notater vedrørende disse spørgsmål, beder jeg om kopi heraf.

Jeg henviser i øvrigt til min anmodning under pkt. 8.12. om oplysning om hvorvidt der er fastsat interne kompetenceregler vedrørende bl.a. behandling af disciplinærsager (som også omfatter anbringelse i forhørs-celle).

8.3. Sagsbehandlingstiden

Disciplinærsager skal behandles så hurtigt som muligt, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 5. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3 er herom anført følgende:

” ...

I nogle tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Endvidere kan det i visse tilfælde være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner. Blandt andet af disse grunde kan der ikke fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden disciplinærsagen er færdigbehandlet. Institutionen bør dog i alle tilfælde sikre, at indberetninger gennemlæses ved modtagelsen, med henblik på en vurdering af, hvordan sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt. Det er endvidere væsentlig, at et eventuelt forhør afholdes hurtigst muligt, således at de involverede endnu har det passerede i frisk erindring”

Jeg har tidligere taget til efterretning at der af nævnte grunde ikke kan fastsættes en grænse for hvor lang tid der må gå med behandlingen af en disciplinærsag. Jeg har i den forbindelse bemærket at der ved vurderingen af spørgsmålet om tidsaspektet i behandlingen af en sådan sag efter min opfattelse i øvrigt må lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørscele eller er midlertidigt udelukket fra fællesskab.

Som tidligere nævnt fremgår det i et tilfælde ikke hvornår forhør blev afholdt (en episode den 4. juli 2001), og jeg har derfor ikke mulighed for at tage stilling til tidsforløbet i denne sag. I to tilfælde blev forhør afholdt samme dag som forseelsen fandt sted og i et tilfælde dagen efter. I det sidste tilfælde gik der fem dage (forhør den 9. juli 2001). Der lå en weekend imellem, og den indsatte var ikke anbragt i forhørscele (eller udelukket fra fællesskab).

Tidsforløbet i de fire sidstnævnte tilfælde giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.4. Sagsbehandlingsregler

§§ 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 7. I andre disciplinærsager [forhørssager; min bemærkning] skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
- 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
- 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
- 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9.

Stk. 5. Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den

pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

Arresthuset har som nævnt anvendt fortrykte skemaer. Jeg går ud fra at arresthuset nu anvender Klientsystemet, herunder forhørsdelen i disciplinærsager hvori der afholdes forhør. Heri er faneblade mv. til sikring af at der foretages notat i overensstemmelse med § 8.

8.5. Partshøring mv.

Det fremgår af alle forhørsnotaterne at den indsatte er gjort bekendt med hvad der er indberettet, og har haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 7, stk. 1.

Der er således i alle forhørssagerne sket fornøden partshøring efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, og forvaltningslovens § 19.

Der er som nævnt anvendt et fortrykt skema, og det er til sidst i dette efter angivelse af afgørelsen i sagen fortrykt at den indsatte er gjort bekendt med adgangen til at klage til direktoratet over afgørelsen. Selv om det ikke fremgår at den indsatte rent faktisk er vejledt om klageadgangen, lægger jeg dette til grund, og jeg lægger på denne baggrund også til grund at afgørelserne i sagerne er truffet under den indsattes fysiske tilstedeværelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

8.6. Forhørsvidner

Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, 6. afsnit.

Den der har indberettet det disciplinære forhold, og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidner i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes, medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

Kun i et tilfælde fremgår det af forhørsnotatet at forhøret blev overværet af et vidne, og jeg lægger på denne baggrund til grund at der ikke var vidne til stede i de andre sager. Vidnet var i den ene sag en anden person end de personer der er nævnt i indberetningen i sagen.

Det er beklageligt at der ikke har været vidne til stede i fire af de fem sager.

8.7. Vejledning om rettigheder

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, skal den indsatte ved forhørets begyndelse orienteres om sine rettigheder i forbindelse med forhøret, herunder 5 nærmere angivne rettigheder.

Bestemmelsen i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, om vejledning om rettigheder ved forhørets begyndelse er med enkelte tilføjelser gengivet i disciplinærvejledningens pkt. 4. I forlængelse heraf har direktoratet anført følgende:

”Det er ikke tilstrækkeligt, at det generelt anføres, at den indsatte er orienteret om sine rettigheder. Rettighederne skal nævnes særskilt, og det skal fremgå tydeligt, at den indsatte er vejledt om hver enkelt af dem, f.eks. ved afkrydsning i en fortrykt blanket.”

Det er i øvrigt under pkt. 9 i vejledningen anført at notatet i forhørs sagen (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1,) skal indeholde oplysning om hvad der er vejledt om.

I forhørsprotokollen er det fortrykt at den indsatte er vejledt om sine rettigheder, og det er nærmere anført hvad denne vejledning har omfattet. Det er herefter fortrykt at den indsatte ”har forstået sine rettigheder, og ønsker / ønsker ikke at lade sig bistå af andre”. Der er ikke foretaget udstregning i noget tilfælde. Selv om det således ikke fremgår at der faktisk også er vejledt om rettighederne, lægger jeg til grund at det er sket.

Ifølge det fortrykte har vejledningen ikke omfattet oplysning om at den indsatte **ikke** har pligt til at udtale sig (§ 7, stk. 4, nr. 3). Ifølge formuleringen (konteksten) fremstår det endvidere som om den indsatte ikke er vejledt om retten til kopi af forhørsnotatet (§ 7, stk. 4, nr. 5), men alene om retten til kopi af referatet af sin egen forklaring. Jeg går dog ud fra at der er vejledt om retten til kopi af forhørsnotatet.

Da jeg som tidligere nævnt går ud fra at arresthuset nu anvender Klientsystemet, herunder forhørsdelen i disciplinærsager hvori der afholdes forhør, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold. I forhørsdelen er der blandt andet taget højde for at den indsatte bliver orienteret om de enkelte rettigheder idet alle de rettigheder den indsatte skal orienteres om, er fortrykt i systemets forhørsdel. Fra min inspektion af Arresthuset i Slagelse er jeg bekendt med at systemet er opbygget således at forhøret ikke kan afsluttes hvis forhørslederen ikke har markeret at der er sket vejledning.

8.8. Notatpligt

Der skal efter bekendtgørelsens § 8, stk. 1, gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse. I § 8, stk. 2 og 3, er det angivet hvad notatet skal indeholde.

I § 8, stk. 4 og 5, er særregler for henholdsvis de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Helsingør har anført at jeg går ud fra at de formkrav mv. der følger af disciplinærbekendtgørelsen og disciplinærvejledningen, fortsat er gældende – også ved anvendelsen af Klientsystemets forhørsdel. Jeg har bedt direktoratet oplyse hvorvidt denne forståelse er korrekt.

8.8.1. Protokollen

Efter § 8, stk. 1, skal notatet ske i en ”særlig protokol”.

Nærmere regler om denne protokol findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, hvoraf det fremgår at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering, ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning udtalte direktoratet følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerering af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Alle forhørene er udfærdiget på særskilte sider ved udfyldelse af fortrykte blanketter som fylder præcis en side, dog med mulighed for at skrive på bagsiden, hvilket ikke er benyttet i nogen af de konkrete sager. Øverst på alle sider er fortrykt side 1. Det fremgår af kopierne at der er anvendt hullemaskine, så jeg går ud fra at notatene er indsat i ringbind.

Da jeg som tidligere nævnt går ud fra at arresthuset nu anvender forhørsdelen i Klientssystemet, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om hvorvidt den anvendte fremgangsmåde i de sager der er omfattet af min undersøgelse, fuldt ud har levet op til formkravene til protokollen.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen.

Desuden skal oplysninger om øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, fremgå.

I et tilfælde mangler angivelse af datoen for indberetningen i forhørsnotatet. Der er blot henvist til en vedhæftet rapport.

Da der er tale om et enkeltstående tilfælde, giver det mig ikke anledning til bemærkninger.

Der er ikke angivet andre dokumenter, og jeg går derfor ud fra at der ikke har været fremlagt andre dokumenter til protokollen.

Det fremgår endvidere af vejledningens pkt. 10, og nu også direkte af disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, 6. pkt., at det i forhørssager skal fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Hvis den indsatte ikke kan eller vil godkende gengivelsen af sin forklaring og angiver en grund hertil, skal denne ifølge vejledningen også fremgå af protokollen.

I ingen af de fem sager fremgår det om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

Det er beklageligt.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har udarbejdet indberetningen, og i forhørssager hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I alle tilfælde er det angivet hvem der indberettede forholdet, og i det ene tilfælde hvor der var et vidne til stede under forhøret, er navn og titel på vidnet angivet. Forhørsnotatet er i alle tilfælde underskrevet af forhørslederen.

Efter vejledningens pkt. 10, 7. afsnit, skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at den pågældende underskriver protokollen.

Det fremgår ikke i det ene tilfælde hvor der var et vidne til stede (et forhør den 9. juli 2001), at vidnet har godkendt forhøret.

Det er beklageligt.

8.8.2. Indholdet af notatet

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notatet (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 8.4.) indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet (nr. 1), oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2), oplysning om afgørelsen (nr. 3), oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte (nr. 4), oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (nr. 5), og oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6).

I tre af de fem sager er det indberettede ikke gengivet i forhørsnotatet idet der blot er henvist til den underliggende rapport som er vedhæftet (nr. 1).

Det er beklageligt. Jeg henviser i den forbindelse til disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, 1. pind, hvoraf fremgår at det "ikke vil være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport".

På nær i et tilfælde er der oplysning om hvilke bestemmelser der blev anset for overtrådt (nr. 2). Om de bestemmelser der er henvist til, henvises til det under pkt. 8.9. anførte.

Der er i alle sager oplysning om afgørelsen (nr. 3).

På nær i et tilfælde er dato og klokkeslæt for hvornår forhøret er afholdt og afsluttet, angivet (nr. 4).

Idet jeg som tidligere nævnt går ud fra at den indsatte i alle tilfælde har været fysisk til stede under udarbejdelsen af forhørsnotatet, antager jeg at afgørelsen er meddelt den indsatte under forhøret umiddelbart før det angivne tidspunkt.

Det er i alle forhørsnotaterne fortrykt at den indsatte er orienteret om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nr. 5). Jeg går som nævnt under pkt. 8.5. ud fra at der rent faktisk også er givet klagevejledning.

Der er derimod ikke notat om (at den indsatte er orienteret om) hvornår fristen for at klage til direktoratet ville udløbe, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2 (nr. 6).

Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder alene for dømte. Efter denne bestemmelse gælder således ingen klagefrist for afgørelser truffet over for varetægtsarrestanter.

I et tilfælde er der tale om en afsoner (forhør af 10. februar 2002). I to andre tilfælde er det, som nævnt under pkt. 8.1., uklart om der er tale om afsonere eller varetægtsarrestanter (begge forhør den 20. september 2002).

Der burde således i hvert fald i sagen med forhør den 10. februar 2002 have været notat om hvornår klagefristen udløb. Oplysning om klagefrist er nu indarbejdet i den forhørsdel der anvendes i Klientsystemet, og som jeg som tidligere nævnt går ud fra at arresthuset nu anvender.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7 skal der, ud over det i stk. 2 nævnte, gøres notat om nogle yderligere forhold, jf. § 8, stk. 5.

For det første skal der være en gengivelse af de afgivne forklaringer, og disse skal protokolleres mens den der afgiver forklaringen, er til stede, jf. § 8, stk. 5, 1. pkt.

Der er en sådan gengivelse af den indsatte forklaring i alle tilfælde. Jeg går ud fra at den indsatte forklaring er protokolleret mens den indsatte var til stede.

For det andet skal det noteres på hvilket grundlag afgørelsen er truffet, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår ikke om der hermed sigtes til såvel det faktiske grundlag, herunder det bevismæssige grundlag, som det retlige grundlag. Direktoratet har i en udtalelse af 16. september 2002 i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Slagelse oplyst at bestemmelsen er indsat for at præcisere vigtigheden af at bevisbedømmelsen beskrives nærmere i forhørsnotatet.

Det er fortrykt i paradigmet at det ud fra ”det oplyste [anses for] godtgjort, / ikke godtgjort, at indsatte har overtrådt ...” Der er ingen angivelse af på hvilket grundlag det anses for godtgjort. Jeg henviser til pkt. 8.9.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til bisidder og aktindsigt.

Der er ikke oplysning herom i nogen af sagerne – hvilket jeg går ud fra skyldes at der ikke har været sådanne begrænsninger.

Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, jf. bestemmelsens 4. pkt. Der henvises til det anførte i pkt. 8.9.

8.9. Begrundelse

Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 5, 4. pkt., og vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde ”en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24”, dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser. Det er i vejledningen anført at en begrundelse for at være fyldestgørende normalt må indeholde en stillingtagen til partens indsigelser hvis de er relevante for afgørelsen (herunder for en strafudmåling). Desuden er det anført at der herudover er en generel pligt til at notere andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse, jf. offentlighedslovens § 6. I vejledningen anføres herefter:

” ...

Formålet med disse regler er, at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se, om de formelle regler er blevet overholdt. Det er derfor vigtigt, at notatet indeholder oplysninger om følgende:

- De faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Der skal i notatet foretages en selvstændig gengivelse af de oplysninger, der findes i sagen. Det vil således ikke være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport.
- Hvad der er anset for bevist og ikke bevist. Bevisbedømmelsen bør angives i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser, som den indsatte anses for at have overtrådt, jf. pind 4.
- Hvad der i forbindelse med denne bevisbedømmelse er lagt vægt på.
- Hvilke bestemmelser, der anses for overtrådt, med angivelse af loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra. I sager om indtagelse af euforiserende stoffer vil en henvisning til lov om euforiserende stoffer uden henvisning til bilaget til bekendtgørelse om euforiserende stoffer være tilstrækkeligt, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.
- Præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, intern regel, paragraf, stykke, nummer eller litra).
- Baggrunden for en eventuel fravigelse af sædvanlig praksis med hensyn til strafudmåling.

...”

Det indberettede er – som nævnt under pkt. 8.8.2. – ikke gengivet i forhørsnotatet i alle tilfælde, men den indsattes forklaring er gengivet i alle tilfælde.

Der har ikke været afgivet forklaringer af andre end den pågældende indsatte.

I fire af de fem tilfælde har den indsatte erkendt det indberettede forhold. I det sidste tilfælde (forhør den 9. juli 2001) nægtede den indsatte at den hash der blev fundet på hans celle, tilhørte ham, og oplyste at han ikke vidste hvordan hashen var kommet ind på hans celle.

Det burde have fremgået af sagen hvad der var anset for bevist, og på hvilket grundlag det skete.

Indsattes erkendelse indebærer at nærmere bevisførelse ikke er fornøden, men der skal fortsat ske en bevisbedømmelse. Det vil dog være tilstrækkeligt at henvise til at den indsatte har erkendt forholdet.

I de andre sager burde der derfor have været henvist til indsattes erkendelse af forholdet.

I forhørsdelen i Klientsystemet er et faneblad med overskriften "Bevis".

For så vidt angår angivelse af den overtrådte bestemmelse er det fortrykt i det anvendte paradigme at indsatte har overtrådt Direktoratet for Kriminalforsorgens "bekendtgørelse om fuldbyrdelse af frihedsstraf §." I et tilfælde (advarselssagen) er rubrikken ikke udfyldt. I alle de andre tilfælde er der henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen § 19, stk. 2 og 3. Fire af sagerne vedrører som nævnt besiddelse af hash, og den sidste (advarselssagen) besiddelse af bl.a. en hashpibe.

Da fuldbyrdelsesbekendtgørelsen blev ophævet ved straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden den 1. juli 2001, er det en fejl at henvise til denne bekendtgørelse. Det er således beklageligt at der er henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsen i (alle) sagerne. (Besiddelse af hash er en

overtrædelse af loven om euforiserende stoffer (og genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1), og besiddelse af remedier som kan benyttes i forbindelse med misbrug af euforiserende stoffer, er en overtrædelse af genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2, som der således burde have været henvist til).

Hertil kommer at nogle af sagerne vedrørte varetægtsarrestanter. Flere, men ikke alle, bestemmelser i varetægtsbekendtgørelsen bortfaldt ved straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden, jf. bekendtgørelse nr. 399 af 17. maj 2001 om ændring af bekendtgørelse om ophold i varetægtsfængsel. De bestemmelser i varetægtsbekendtgørelsen der svarer til § 19, stk. 2 og 3, i den tidligere gældende fuldbyrdelsesbekendtgørelse, nemlig § 18, stk. 2 og 3, er ikke blandt de bestemmelser der blev ophævet, men § 35, stk. 1, der gav hjemmel til at straffe disciplinært for overtrædelse af bl.a. disse bestemmelser, er ophævet. Betingelsen for at straffe disciplinært for overtrædelse af de nævnte bestemmelser er dermed ikke længere til stede, jf. straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 5. Ingen af bestemmelserne indeholder i øvrigt i sig selv bestemmelser der kan overtrædes, men henviser til andre bestemmelser, henholdsvis strafflovgivningens regler (stk. 2) og bestemmelser som institutionens leder har fastsat (stk. 3).

Da jeg som tidligere nævnt går ud fra at arresthuset nu anvender forhørsdelen i Klientsystemet, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette forhold.

I en af sagerne blev der givet en advarsel som er en disciplinærstraf, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 1. I de øvrige sager blev der ikke ikendt nogen disciplinærstraf, men der blev i alle tilfælde (alene) indgivet politianmeldelse.

For så vidt angår angivelsen af hjemlen for reaktionen i den sag hvori der blev givet en advarsel, som vedrørte besiddelse af bl.a. en hashpipe, burde der have været henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 5, og § 68, stk. 1. Det gælder også selv om der er tale om en varetægtsarrestant, idet reglerne i straffuldbyrdelsesloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen, som nævnt under pkt. 8.1., også gælder for varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, 1. pkt.

8.10. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse. Der skal gøres notat om denne orientering enten i den indsattes personjournal eller i forhørsprotokollen.

Det fremgår som tidligere nævnt af forhørsnotatet at der i fire af de fem tilfælde skete politianmeldelse. Det er ikke udtrykkeligt noteret at den indsatte er orienteret herom, men jeg går dog ud fra at den indsatte i alle tilfælde ved forhøret er gjort bekendt med politianmeldelsen.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på pligten til (ikke kun at oplyse den indsatte om politianmeldelsen, men også) at gøre notat om at den indsatte er orienteret om politianmeldelsen.

8.11. Konfiskation

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens § 73, Justitsministeriets (Direktoratet for Kriminalforsorgens) bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 92 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner. Procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 finder også anvendelse ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Kapitel 12 i disciplinærstrafvejledningen omhandler bl.a. konfiskation.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklagesmyndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til

anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

Der er ikke foretaget notat om konfiskation i nogen af de fem tilfælde. I den sag hvori der blev givet en advarsel, fremgår det at de fundne genstande (en hashpipe mv.) blev destrueret. I de andre tilfælde hvor der skete politianmeldelse, blev det fundne overgivet til politiet. Førstnævnte tilfælde vedrørte en varetægtsarrestant.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på ovennævnte regler, herunder reglerne vedrørende varetægtsarrestanter. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

8.12. Kompetence

Efter straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 1, kan en indsat af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, ikendes disciplinærstraf.

I alle sagerne er forhøret afholdt, og afgørelse truffet af arrestforvareren som jeg går ud fra ved delegation fra arrestinspektøren har fået tillagt kompeten-

cen til at behandle disse sager og herunder træffe afgørelse om disciplinærstraf.

I pkt. 2 i disciplinærstrafvejledningen er det anført at institutionens leder ved delegation af kompetencen til behandling af disciplinærsager ”bør indtages under behandlingen af sagen, hvis der i den konkrete sag er tvivl om, hvad der kan anses for bevist og ikke bevist, eller om, hvilke bestemmelser der kan anses for overtrådt...”. Det er videre anført at det ”forudsættes ..., at institutionens leder løbende fører tilsyn med behandlingen af disciplinærsager”.

Jeg beder arresthuset om oplysning om hvorvidt der internt (skriftligt) er fastsat retningslinjer for udøvelsen af disciplinærmyndigheden (jf. direktoratets vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner). I givet fald beder jeg om kopi heraf.

Jeg beder endvidere om at få oplyst hvilket tilsyn institutionens leder fører med disciplinærstrafområdet.

9. Opfølgning

Jeg beder arresthuset om at sende de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Silkeborg, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef